

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

KEREITI YA 12

SESOTHO PUO YA LAPENG (HL)

PAMPIRI YA BORARO (P3)

PUDUNGWANA 2024

TATAISO YA HO TSHWAYA

MATSHWAO: 100

Tataiso ena ya ho tshwaya e na le maqephe a 11.

KAROLO YA A: MOQOQO**Dintlha tsa tataiso tsa meqoqo****1.1 Ke ne ke harohe letswalo ha ke ipona ke hlahile marangranng a setjhaba!**

Moqoqong ona mohlalobuwa o lokela ho re qoqela ka ho hlaka mme a bolele se ileng sa mo harola letswalo ha a ipona marangranng a setjhaba.

Dikahare tse ka lebellwang e ka ba tsena tse latelang:

- Mohlahlobuwa a qolle ketsahalo e le nngwe e ileng ya mo etsahalla.
- A ka bua ka kamoo sena se ileng sa mo harola letswalo kateng.

[50]**1.2 Boemo ba bophelo Afrika Borwa dilemong tse hlano tse tlang.**

Moqoqong ona mohlalobuwa o lokela ho re hlalose tsa kamoo a nahanang hore ebe boemo ba bophelo bo tla ba jwang dilemong tse hlano tse tlang.

Dikahare tse ka lebellwang e ka ba tsena tse latelang:

- Mohlahlobuwa a qoqe ka bobele le bottle kapa ka lehlakore le le leng feela la boemo ba bophelo bo ka lebellwang, a itshetlehile ka mabaka.

[50]**1.3 Ho monate ebile ho bohloko ho phela metseng ya ditoropo.**

Moqoqong ona mohlalobuwa o hlahisa mahlakore a mabedi a taba mme o a tshehetsa ka dintlha tse utlwahalang.

Dikahare tse ka lebellwang e ka ba tsena tse latelang:

- Mohlahlobuwa a qoqe ka monate wa ho phela metseng ya ditoropo.
- A boele a hlahise lehlakore le bohloko la ho phela metseng ya ditoropo.
- A hlahise ntlhakemo ya hae mabapi le ho phela metseng ya ditoropo.

[50]**1.4 Ebe matitjhere a lokela ho jariswa boikarabello ba sephetho se sebe sa materiki?**

Moqoqong ona mohlalobuwa o kgetha lehlakore la hae mme a le tshehetse ka dintlha tse utlwahalang.

Dikahare tse ka lebellwang e ka ba tsena tse latelang:

- Mohlahlobuwa a ka qoqa ka tsela eo matitjhere a lokelang ho jariswa boikarabello ba sephetho se sebe sa materiki.
- Ya hananang le sehlooho sena a ka hlahisa dintlha tse tshehetsang hore matitjhere a se jariswe boikarabello ba sephetho se sebe.

[50]

1.5 Bosiu boo bo bile bolelele ka ho fetisisa!

Mofuteng ona wa moqoqo, mongodi o nahanisisa se ileng sa etsahala bosiung boo mme a nehelane ka maikutlo a hae.

Dikahare tse ka lebellwang e ka ba tsena tse latelang:

- Mohlahlobuwa a qoqe mme a bontshe diketsahalo tse neng di etsahala bosiung boo, tse entseng hore bo be bolelele ka ho fetisisa.

[50]**1.6- Setshwantsho sa 1.6, 1.7 le 1.8**

1.8

Moqoqong ona mohlalobuwa o boha setshwantsho mme o iqapela sehlooho ka mohopolo wa sehlooho o qholotswang maikutlong a hae.

Dikahare tse ka lebellwang e ka ba tsena tse latelang:

- Moqoqo ona o ka ngolwa ho tswa lehlakoreng lefe kapa lefe, ho latela moelelo oo mohlalobuwa a o fumanang ka setshwantsho.

[50]**MATSHWAO OHLE A KAROLO YA A:****50****Ho tshwaya tema ya boiqapelo**

Moqoqo o lokela hore o bonahale hore o tshwauwe wa ba wa abelwa matshwao ka tshwanelo. Matshwao a abilweng bakeng sa moqoqo, a lokela a be le bopaki ba hore o tshwauwe ka nepo.

Ho fapana le kgutsufatso, moo ho nang le dipehelo tsa mantswe tse notlehileng, moqoqo wona ke mosebetsi wa boiqapelo. Haeba moqoqo o phalla malebana le boiqapelo e bile o hapa mmadi, ha se toka ho tsepamisa maikutlo ho bolelele feela ho sa tsotellwe dikahare. Molao o ka sehloohong ke wa hore:

Ha ho na dikotlo tse ding tse ka eketswang kaha ruburiki ka boyona e na le dikotlo tsa yona.

MEFUTA YA MEQOQO

Mefuta ya Ditema	Ditema tsa Phetelo/o hlalosing	Ditema tsa Dinnete	Ngangisano/ o sa nkeng lehlakore (Ditema tse susumetsang)
Sebopeho sa ka ntle	<ul style="list-style-type: none"> • Sehlooho • Selelekela • Mmele • Phethelo 	<ul style="list-style-type: none"> • Sehlooho • Dihloohwana • Selelekela • Mmele • Phethelo 	<ul style="list-style-type: none"> • Sehlooho • Selelekela • Mmele • Phethelo
Sebopeho sa seratswana	Mohato/Setepe Moralo wa mantlha o hatellang hodima ditsela tse itseng tsa ho etsa dintho le tsa phetelo tse itshelehileng hodima tlhahlamano ya diketsahalo ho latela nako. <ul style="list-style-type: none"> • Polelo ya mohopolo wa sehlooho • Dipolelo tsa tlatsetso ho bontsha tlhahlamano ya diketsahalo. 	Ketane Dipolelo tse hlahang di latelana di hokahantswe ke polelo e tlang pele. <ul style="list-style-type: none"> • Polelo ya mohopolo wa sehlooho • Dipolelo tsa tlatsetso 	Mokolokotwane Mathathama a dingangisano/dinnete tse phaelletsweng ho tshhehisa ntlha e itseng. Botsitso Ho tshhehisa mahlakore ka bobedi ka dingangisano tse lekalekanang mabapi/kgahlanong le ntlhakgolo, e le ho fana ka tekatekano lehlakoreng ka leng. Ngangisano: Selelekela – ntlhakemo e hlake Mmele: <ul style="list-style-type: none"> • Polelo ya mohopolo wa sehlooho • Dingangisano tse latelwang ke ditlhaloso

			Phethelo: <ul style="list-style-type: none"> Dikgothaletso Kgutsufatso/phethelo Ntlhakemo e hlahelle O sa nkeng lehlakore: Selelekela – ntlhakemo e hlake Mmele: <ul style="list-style-type: none"> Polelo ya mohopolo wa sehlooho Dipolelo tse tshehetsang Dintlha tse kgahlanong le sehlooho hammoho le mabaka. Phethelo: <ul style="list-style-type: none"> Dikgothaletso Kgutsufatso/phethelo Ntlhakemo e hlahelle
Makgetha (Matswao)	<ul style="list-style-type: none"> Di re qoqela ka pale e mabapi le motho/batho, sebaka le nako ya diketsahalo. Di na le mopheti kapa mongodi wa pale. 	<ul style="list-style-type: none"> Fana ka tsebo kapa tlhahisoleseding ya nnete. 	<ul style="list-style-type: none"> Di ikemiseditse ho hohela/ho okaoketsa maikutlo kapa diketso tsa mmadi.
Makgetha a puo	<ul style="list-style-type: none"> Puo ya semmuso kapa eo e seng ya semmuso Lekgathe lefetile le sebediswa haholo. Mahokedi a kang kamora, yaba, pele ho moo, pele, kahoo, jj. 	<ul style="list-style-type: none"> Puo ya semmuso Lekgathe lefwale le a sebediswa. Puo e sa bontsheng maikutlo a mongodi Jakone (puo e sebediswang lekaleng le ikgethileng la tsa mosebetsi.) Sehalo sa semmuso 	<ul style="list-style-type: none"> Puo e tobang taba e a sebediswa. Puo ya bonono, e kang ya mekgabisopuo. E hlaha eka e tseba matswalo le ditabatabelo tsa rona kahoo di sebedisa monyetla oo ho okaoketsa maikutlo a babadi. E hlalisa dikgopolotaba eka ke taba. ditshwantsho & tshebediso ya mmala. Dingangisano tse sekametseng lehlakoreng le le leng.

ELA TLHOKO:

- Sebedisa ruburiki ena e latelang ka dinako tsohle ha o lekanyetsa meqoqo.
- Matshwao a 0–50 a arotswe ho ya ka dikgato tse 5 tsa ditlhaloso tsa phihlello.
- Lekgetheng la Dikahare, Puo le Setaele, tlhaloso e nngwe le e nngwe ya phihlello e arotswe habedi ho hlalisa boemo bo hodimo le boemo bo tlase; boemo bo bong le bo bong bo na le tlhaloso ya bona.
- Lekgetha la Sebopeho lona ha le a arolwa ka bokgoni bo nang le boemo bo hodimo le bo tlase.

KAROLO YA A: RUBURIKI YA HO LEKANYETSA MOQOQO – (MATSHWAO A 50) SESOTHO PUO YA LAPENG (HL) – SLKT

Makgetha a ho lekanyetsa		Phihlello e babatsehang	Phihlello e supang bokgoni	Phihlello e mahareng	Phihlello ya motheo feela	Phihlello e haellang
DIKAHARE LE MORALO Nehelano ya sehlooho: tlhophiso ya mehopolole dintlha, kelohlolo ya baamohedi ba ditaba, maikemisetsa le maemo	Boemo bo hodimo	28–30 -nehelano e bontshang kutlwisiso e babatsehang ya sehlooho e supang bokgoni bo ikgethang -mehopolole e bontsha boqhetseke, e phephetsa monahano, mme ke e sutsitseng -e hlophisitswe ka tsela e ikgethang/babatsehang, mme e momahane ka tshwanelo ho kenyelleditswe selelekela, mmele le qetelo	22–24 -nehelano e ralehileng hantle haholo -mehopolole e tsamaellana le sehlooho ka botlalo, e a kgahlisa, mme e na le bopaki ba mehopolole e sutsitseng -o hlophisitswe hantle haholo, mme o momahane ka tshwanelo ho kenyelleditswe selelekela, mmele le qetelo	16–18 - nehelano ke e kgotsofatsang ditlhoheho; - mehopolole e momahane ka tsela e kgotsofatsang le e kgodisang; - o hlophisitswe ka tsela e utlwisisehang mme o momahane ka tshwanelo ho kenyelleditswe selelekela, mmele le qetelo	10–12 -nehelano e momahane mona le mane; -mehopolole ke e seng ya boiqapelo, mme e sa hlakang; -ho na le bopaki bo seng bokae ba tlhophiso le momahano ya nehelano	4–6 -nehelano e tswile lekoteng hohang; -mehopolole ke e sa tsepamang e dubakaneng; -ha e utlwahale, mme dintlha di a phetakakwa; -ha e a hlophiswa ka tshwanelo le momahano ha e yo.
		25–27 - mosebetsi o tswileng matsoho leha o haelwa ke dintlha tse ikgethang tsa moqoko o babatsehang; - mehopolole ke e sutsitseng mme e bontsha boqhetseke; - o hlophisitswe hantle haholo ka tsela e ikgethang, mme o momahane ka tshwanelo ho kenyelleditswe selelekela, mmele le qetelo.	19–21 - Nehelano e radiilweng hantle; - mehopolole ke e loketseng mme ke e thahasellisang - o hlophisitswe hantle ka tsela e bontshang bokgoni, mme o momahane ka tshwanelo ho kenyelleditswe selelekela, mmele le qetelo.	13–15 -nehelano e a kgotsofatsa leha e sa hlaka mona le mane -mehopolole e momahane le ho kgodisa ka tsela e mahareng -ho na le tlhophiso le momahano e itseng ho kenyelleditswe selelekela, mmele le qetelo	7–9 -nehelano boholo e tswile lekoteng -mehopolole ha e a momahana ka tshwanelo, mme e a lahlehisa -nehelano e na le bopaki bo fokolang haholo ba tlhophiso le momahano	0–3 -boiteko ha bo yo ba ho arabela sehlooho -mehopolole e tswile lekoteng ka ho phethahala, ha e a nepahala -nehelano ha e a tsepama sehloohong, mme e dubakane
	Boemo bo tlase	14–15 - sehalo, rejiisetara, setaele tlhotlontswa di loketse sepheo ka tsela e babatsehang, baamohedi ba ditaba mmoho le maemo; - tshebediso ya hae ya puo e a ikgetha, mme e bontsha boitshupo ka tsela e tsotshang - o sebedisitse sehalo se sefutho mme se susumetsang ka tsela e ikgethang - o batla o hloka diphoso tsa puo le tsa mopeleto; - o radiilwe ka bokgoni bo tsotshang haholo.	11–12 - sehalo, rejiisetara, setaele le tlhotlontswa di loketse sepheo, baamohedi ba ditaba mmoho le maemo haholo; - tshebediso ya puo e matla mme ho sebedisitswe sehalo se loketseng ka nako tsohle; - boholo ba mosebetsi ha o na diphoso tsa tshebediso ya puo le mopeleto; - o radiilwe hantle haholo.	8–9 -sehalo, rejiisetara, setaele le tlhotlontswa di loketse sepheo, baamohedi ba ditaba mmoho le maemo -tshebediso ya puo ke e loketseng, mme e fetisa moelelo ka tshwanelo -puo ya bonono ke e loketseng, mme e sebedisitswe ka tshwanelo -sehalo se sebedisitswe ka tshwanelo: -o radiilwe ka tsela e mahareng feela	5–6 -sehalo, rejiisetara, setaele le tlhotlontswa ha di a lokela sepheo, baamohedi ba ditaba mmoho le maemo -puo e sebedisitswe feela ka tsela ya motheo -sehalo mmoho le moelelo o hlalishang ke tema ke tse sa lokelang -ho sebedisitswe tlhotlontswa ya motheo feela	0–3 -puo e sebedisitswe ha se e utlwisisehang -sehalo, rejiisetara, setaele le tlhotlontswa ha di a lokela baamohedi ba ditaba, sepheo le maemo -tshebediso ya tlhotlontswa e haellang haholo hoo nehelano e sa utlwisisehang
	Boemo bo tlase	13 - tshebediso ya puo ke e matla mme e loketseng maemo - o batla o hloka diphoso tsa puo le tsa mopeleto; - o radiilwe ka bokgoni bo tsotshang.	10 - tshebediso ya puo ke e nepahetseng, mme e susumetsang sehalo sa tema - sehalo ke se matla mme se loketseng; - ho na le diphoso tse seng kae tsa puo le tsa mopeleto; - o radiilwe hantle.	7 -tshebediso ya puo ke e kgotsofatsang leha ho na le ho se tsamaellana mona le mane -Ka kakaretso sehalo ke se loketseng leha puo ya bonono e le e haellang	4 -puo ke ya motheo feela, mme e sebedisitswe ka tsela e haellang -popeho ya dipolelo ke e tshwanang e se nang motswako -tlhotlontswa e haella haholo feela	
PUO, SETAELE LE TOKISO YA DIPHOSO Sehalo, rejiisetara, setaele, tlhotlontswa ke tse lokelang sepheo/tshusumetso le maemo Kgetho ya mantswa Tshebediso ya puo le tlwaelo, matshwao a ho bala le mopeleto	Boemo bo tlase	5 -kgodiso ya sehlooho ke e babatsehang -katoloso ya mehopolole ya sehlooho ke e ikgethang -dipolelo le diratswana di bopilwe ka tsela e ikgethang	4 - mehopolole ke e hodisang sehlooho ka tshwanelo - momahano e bopilweng ke e supang bokgoni; - dipolelo le diratswana di bopilwe hantle haholo	3 - mehopolole ke e loketseng e hodisang sehlooho ka tsela e mahareng - dipolelo le diratswana di bopilwe hantle; - moqoko o ntse o hlalisha moelelo.	2 - e meng ya mehopolole ke e utlwahalang - dipolelo le diratswana di na le diphoso - moqoko o a utlwisiseha leha o le diphoso tse itseng	0–1 - mehopolole ya bohlokwa e a haella -dipolelo le diratswana tse hlalishitswe ke tse fosahetseng -moqoko ha o na moelelo o lebeletsweng
MATSHWAO A: 30						
MATSHWAO A: 15						
SEBOPEHO Makgetha a tema: popeho ya dipolelo le kgodiso ya diratswana.						
MATSHWAO A: 5						

SENOTLOLO SA HO TSHWAYA:

Makgetha a tekanyetso	Matshwao	Senotlolo
Dikahare le Moralo (60%)	30	DM =
Puo le Setaele le Tokiso ya diphoso (30%)	15	PST =
Sebopeho (10%)	05	Seb =
Matshwao ohle	50	

KAROLO YA B: DITEMA TSA KGOKAHANO

Ho tshwaya tema ya boiqapelo

Tema ya kgokahano e lokela hore e bonahale hore e badilwe le ho tshwauwa ya ba ya abelwa matshwao ka tshwanelo.

Ho fapana le kgutsufatso, moo ho nang le dipehelo tsa mantswe tse notlehileng, tema ya kgokahano yona ke mosebetsi wa boiqapelo. Haeba tema e phalla malebana le boiqapelo ebile e hapa mmadi, ha se toka ho tsepamisa maikutlo ho bolelele feela ho sa tsotellwe dikahare. Molao o ka sehloohong ke wa hore:

Ha ho na dikotlo tse ding tse ka eketswang kaha ruburiki ka boyona e na le dikotlo tsa yona.

POTSO YA 2

2.1 LENGOLO LA SEMMUSO

Sebopeho

- Diaterese di pedi;
- *Aterese ya mongodi* wa lengolo e ngolwa ho tloha mahareng a leqephe ho leba ka letsohong le letona, e nto latelwa *ke letsatsi, kgwedi le selemo*, feela jwalo ka lengolo la setlwaedi;
- *Aterese ya ya ngollwang* (moamohedi) e ngolwa ka letsohong le letshehadi. Aterese ya moamohedi e etellwe pele ke maemo a tshebetso a ya ngollwang, ebe ho latela aterese ya hae ka botlalo.
- Tlasa aterese ho ngolwe tumedisio (monghadi, mofumahadi kapa mofumahatsana) ka botlalo, e seng dikgutsufatso (Mong/Mof).
- Tlasa tumedisio ho ngolwa *mola wa sehlooho* – o totobatsang sepheo sa lengolo leo.
- Ka mora mola wa sehlooho ho ngolwa seratswana sa selelekela seo e leng ntshetsopele ya ditaba.
- Ho feta mona seratswana se seng le se seng ke se matlafatsang mahlakore a fapaneng a taba eo ho buuwang ka yona. Ho siuwe mola dipakeng tsa diratswana.
- Qetelo le yona ke ya puo ya semmuso, mme e ka ngolwa e le 'Ka botshepehi', 'Wa tsena', 'Ka boikokobetso', jj.
- Ya ngolang lengolo o lokela ho saena pele. A nto ngola lebitso la hae ka botlalo ka tlase.

Dikahare tse ka lebellwang:

- Mookamedi a kope moreki ho lefa mokitlane.
- A totobatse ditlamorao tsa mokitlane o sa lefuwang.
- A ka eletsa moreki ho ikopanya le lebenkele ba tsebe ho lekola tsela e bebofaditsweng ya ho lefa.

[25]

2.2 PUO

Sebopeho

- Puo e ka ba polelo kapa polediso ya bohlale, e tla hohela le ho qahamisa ditsebe tsa bamamedi.
- Dintlha di hlophiswe ka boqhetseke hore puo e phalle.
- Dipolelo e be tse kgutshwane, tse kenyeleditseng bonono ho natefisa.
- Puo e be le phallo: ho be le selelekela, mmele wa dintlha tse momahaneng le qetelo e monate.
- Dintlha e be tsa nnete.

Dikahare tse ka lebellwang:

- Mohlahlobuwa a lebohe ho fuwa sebaka sa ho etsa puo;
- A totobatse sepheo sa ho nehelana ka puo eo, eo mohlomong e ka bang ho hlaba batswadi malotsana mabapi le ditsela tseo ba ileng ba itokisetsa tlhahlobo eo kateng, le hore ba lokela ho tiisa le ho feta bakeng sa tlhahlobo ya makgaolakang.

[25]

2.3 PUISANO

Ena ke tema e ngolwang ho hlahisa puisano e teng dipakeng tsa batho ba babedi kapa ho feta.

Sebopeho

- Puisano e ngolwa ka mehla e le ho puo ya mmui, empa matshwao a di-a-bulwa-di-a-kwalwa ha a sebediswe.
- Lebitso la sebui le ngolwa ka letsohong le letshehadi la leqephe, le bile le latelwa ke letshwao la kgutlo pedi.
- Polelo e nngwe le e nngwe e lokela ho ba karabelo ya polelo e sa tswa buuwa.
- Sehalo le puo tse sebediswang di tla itshetleha kamanong ya dibui.

Dikahare tse ka lebellwang:

Mohlahlobuwa o ngola ka puisano dipakeng tsa motswadi le ngwana ka bohlokwa ba dipapadi.

[25]

2.4 RAPOROTO EO E SENG YA SEMMUSO

Raporoto ena ke mofuta o sa itshetlehang ho diphuputso kapa dipatlisiso tse kenelletseeng. Ke tlaleho, mohlomong ya seo motho a boneng se etsahala.

Sebopeho

- Sehlooho sa tlaleho se totobatswe ka ditlhaku tse kgolo kapa ho sehellwe mola ha ho sa qatsohiswa ka ditlhaku tse kgolo.
- Lebitso kapa maemo a ya tlalehelwang.
- Lebitso la motlalehi le totobale.
- Paki kapa dipaki tsa se tlalehwang di totobatswe.

Dikahare tse ka lebellwang:

- Tshenyo e bakilweng ke dikgohola e hlakiswe.
- Seo majoro a lokelang ho se etsa ho thusa setjhaba se totobatswe.

[25]

2.5 IMEILI

Molaetsa wa imeili ke tsela e ntjha ya moraorao, e kgemang mmoho le thekenoloji e sebediswang kajeno. Molaetsa ona o ngolwa ka dikhomputa le ka diselefounu. Sepheo se seholo sa molaetsa wa imeili ke ho fetisa ditaba ka potlako.

Sebopeho

- Mongodi le mongollwa ba lokela ho ba le diaterese tsa imeili.
- Diaterese tsa batho ba bang ba ka romellwang molaetsa oo, di ba le sebaka sa tsona ka tlasa ya ya romellwang molaetsa. Sebaka seo se hlahiswa ka Cc, mme diaterese tsa imeili tsa batho bao di a hlahella.
- Ho ka boela ha ba le batho ba bang hape ba ka romellwang molaetsa oo empa diaterese tsa diimeile tsa bona di sa hlahelle moo molaetseng, mme sebaka seo se hlahiswa ka Bcc.
- Ka mora sebaka sa diaterese ho ba le sebaka sa ho ngola sehlooho sa molaetsa. Sehlooho sa molaetsa wa imeili se lokela ho ngolwa hantle, se hlake, se utlwisisehe.
- Ditumediso e be tse kgutshwane kaha ho bolokwa nako.
- Qetelo e be ya semmuso, 'Ka botshepehi', 'Wa hao ka boikokobetso, jj.
- Tshaeno ya mongodi ka mora qetelo.

Dikahare tse ka lebellwang:

- Mohlahlobuwa a ka ngola sepheo sa imeili, e leng ho mema moetapele wa mokgatlo o ikemetseng ho tla buisana le batjha ka tlhokomelo ya tikeloho.

[25]

2.6 TEKOLOKAKARETISO

Ke mofuta wa tema o kang kgutsufatso mme o hlahisa maikutlo a akaretsang a motho ka se itseng.

Sebopeho

- E ngolwa ho hlaha ntlhakemong ya mongodi mme o sebedisa maemedi a motho wa pele kapa a mmui.
- Ntlhakemong ya hae mongodi a hlahise mahlakore ka bobedi, tse ntle le tse mpe tsa seo a ngolang ka sona;

Dikahare tse ka lebellwang:

- Mohlahlobuwa a fane ka kgutsufatso e kgutshwanyane ka sebaka sa merafong.
- Mongodi a hlahise mahlakore a matle le a mabe ka sebaka seo.
- Pheletsong a hlahise maikutlo a ahlolang hodima seo a ngolang ka sona, le ditshisinyo di ka kenyelletswa.

[25]

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA B:

50

MATSHWAO OHLE A PAMPIRI ENA:

100

KAROLO YA B: DITEMA TSA KGOKAHANANO**ELA TLHOKO:**

Sebedisa ruburiki ena e latelang ka nako tsohle ha o lekanyetsa ditema tsa kgokahano.
Matshwao a 0–25 a arotswe ho ya ka dikgato tse 5 tsa ditlhaloso tsa phihlelo.

RUBURIKI YA HO LEKANYETSA TEMA YA KGOKAHANANO – SESOTHO PUO YA LAPENG [MATSHWAO A 25]

Makgetha a ho lekanyetsa	Phihlelo e babatsehang	Phihlelo e supang bokgoni	Phihlelo e mahareng	Phihlelo ya motheo feela	Phihlelo e haellang
DIKAHARE, MORALO LE SEBOPEHO (Nehelano le mehopolo) Ho rala, ho hlophisa mehopolo Kelohlolo ya maikemisetso, baamohedi ba ditaba le matshwao/makgetha a tema le maemo MATSHWAO A: 15	13–15 -Nehelano e babatsehang ya sehlooho e supang bokgoni bo ikgethang -Mehopolo e matla e sutsitseng -Tsebo e batsi ya makgetha a mofuta ona wa tema -Nehelano ha e kgere e tsepame sehloohong -Mehopolo le dikahare ke tse momahaneng -Dintlha tsohle di tshehetsa sehlooho, mme di hlalositswe ka botebo -Sebopeho ke se nepahetseng	10–12 -Nehelano e ntle haholo e bontshang tsebo e ntle ya makgetha a mofuta ona wa tema -Nehelano ha e kgere e tsepame sehloohong -Mehopolo le dikahare ke tse momahaneng, tse hlalositsweng ka botebo, mme dintlha di tshehetsa sehlooho -Sebopeho ke se loketseng se nang le diphoso tse itseng	7–9 -Nehelano e lekaneng e bontshang tsebo ya makgetha a mofuta ona wa tema -Nehelano e na le tsepamo e itseng feela sehloohong mme ho na le ho kgera ho itseng -Mehopolo le dikahare di na le momahano e amohelang -Ke dintlha tse itseng feela tse tshehetsang sehlooho -Ka kakaretso sebopeho ke se loketseng empa se nang le diphoso tse mmalwa	4–6 -Nehelano ya motheo e bontshang tsebo ya makgetha a itseng feela a mofuta ona wa tema -Nehelano ha e a tsepama sehloohong ka ho phethahala mme e a kgera -Mehopolo le dikahare ha se ka mehla di momahaneng -Sehlooho se tshehetswa ke dintlha tse itseng feela -Sebopeho se fofo feela, mme se na le bohlotso bo boholo	0–3 -Nehelano e totobatsa kgaello ya tsebo ya makgetha a mofuta ona wa tema -Moelelo o nyotobetswa ke ho kgera ho hoholo -Mehopolo le dikahare ha di na momahano -Ke dintlha tse mmalwa haholo tse tshehetsang sehlooho -Ha ho na boitekoto bo entsweng ho sebedisa sebopeho se nepahetseng
PUO, SETAELE LE TOKISO YA DIPHOSO Sehalo, rejistara, setaele, maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo. Tshebediso ya puo, tlwaelo ya tshebediso ya puo, kgetho ya mantswa, matshwao a puo le mopeleto. MATSHWAO A: 10	9–10 -Sehalo, rejistara, setaele le tlotlontswa di loketse maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo ka tsela e babatsehang -Tshebediso ya puo e nepahetse ebile e bopehile hantle haholo -Nehelano ha e na diphoso	7–8 -Sehalo, rejistara, setaele le tlotlontswa di loketse maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo hantle -Ka kakaretso tshebediso ya puo ke e nepahetseng e bileng e bopehile hantle -Tshebediso ya tlotlontswa e ntle haholo -Nehelano boholo ha e na diphoso	5–6 -Sehalo, rejistara, setaele le tlotlontswa di loketse maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo -Nehelano e na le diphoso tse itseng tsa tshebediso ya puo -Tshebediso ya tlotlontswa ke e lekaneng -Diphoso ha se tse nyotobetsang moelelo	3–4 -Sehalo, rejistara, setaele le tlotlontswa di loketse maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo hanyane -Tshebediso ya puo e fosahetse ebile e tletse diphoso tse ngata -Tshebediso e seng kae ya tlotlontswa -Moelelo o nyotobeditswe	0–2 -Sehalo, rejistara, setaele le tlotlontswa ha di dumellane le maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo -Nehelano e tletse diphoso e dubakane -Tlotlontswa ha e dumellane le maemo -Moelelo o nyotobeditswe haholo

SENOTLOLO SA HO TSHWAYA:

Makgetha a Tekanyetso	Matshwao	Senotlolo
Dikahare, Moralo le Sebopeho (60%)	15	DMS =
Puo, Setaele le Tokiso ya diposo (40%)	10	PST =
MATSHWAO OHLE	25	